

Mgr. MARIE BENEŠOVÁ

MINISTRYNĚ SPRAVEDLNOSTI ČR
A PŘEDSEDKYNĚ LEGISLATIVNÍ RADY VLÁDY

V Praze dne

Čj. 267/2013-OD-SPZ/4

Nejvyšší soud ČR

Burešova 20

657 37 Brno

Věc: obv. S. T. – stížnost pro porušení zákona

Příloha: - trestní spis Městského soudu v Praze, sp. zn. 57 T 1/2006 (9 svazků + složka opisů)

Podle § 266 odst. 1 tr. ř. podávám v neprospěch obv. S. T.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2012, č.j. 57 T 1/2006 – 2027.

Na obviněného S. T. (*a tehdy také na obv. M. M., jehož trestní stíhání bylo následně usnesením Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2010, sp. zn. 57 T 1/2006, podle § 231 odst. 1 tr. ř., za použití § 223 odst. 1 tr. ř. a z důvodu podle § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., jež nabylo právní moci dnem 11. 1. 2011, zastaveno, protože dne 13. 9. 2010 zemřel*) byla dne 4. 1. 2006 státním zástupcem Městského státního zastupitelství v Praze u Městského soudu v Praze podána pod sp. zn. KZv 343/2001 obžaloba, datovaná dnem 3. 1. 2006, vinící oba obviněné ze spáchání trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zákona (*míněn zákon č. 140/1961 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009*), kterého se měli dopustit tím, že

v době před 8. 5. 1957 v Praze obvinění M. a T. jako náčelník a zástupce náčelníka IV. odboru I. Správy MV ČSR v rámci zosnování takzvaných „aktivních opatření“ proti postupujícímu sbližování SRN a Francie zadali již zemřelému K. výrobu nástražného výbušného systému, maskovaného jako krabice s doutníky, obsahujícího 200 – 250 g acetonperoxidu, tento nástražný výbušný systém dne 9. 4. 1957 obviněný T. v Praze v objektu IX. Správy MV, jako mrtvou schránku „HABANA“ převzal a obviněný M. jej v době od 24. do 30. 4. 1957 přepravil do Francie, kde následně T. od 2. do 8. 5. 1957 a již zemřelí T. a K. kontrolovali další postup akce a zajistili tak, aby byl tento výbušný systém odeslán v době od 21.00 hodin dne 12. 5. 1957 do 10.30 hodin dne 13. 5. 2005 na *ve Štrasburku*, kterému byl doručen a posléze explodoval dne 17. 5. 1957 kolem 12.54 hodin v rukou jeho manželky paní H. T., již exploze způsobily odtržení levé ruky, zlomeniny pravé ruky, ztráty hmoty těla na pravé straně a levém boku, roztržení sleziny, utržení levého prsu, zlomeniny žeber a pánve a na následky těchto zranění okamžitě zemřela.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 57 T 1/2006, byla věc po předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření; ke stížnosti státního zástupce ale bylo toto usnesení usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 8 To 47/2006, podle § 149 odst. 1 tr. ř. zrušeno.

Opatřením předsedkyně senátu Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2006, sp. zn. 57 T 1/2006, pak byl podle § 105 odst. 1 tr. ř. k podání znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví posudkového lékařství, přibrán k posouzení zdravotního stavu obv. S. T. (*i M. M.*) znalec MUDr. Z. K., CSc.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2006, sp. zn. 57 T 1/2006, bylo podle § 224 odst. 1 tr. ř. z důvodu podle § 173 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání obou obviněných přerušeno; v odůvodnění usnesení soud konstatoval, že oba obvinění trpí velmi závažnými onemocněními, kdy jejich celkový zdravotní stav i předpokládaný další vývoj s přihlédnutím k vysokému věku je nutno považovat za velmi nepříznivý.

Proti tomuto usnesení podal státní zástupce stížnost, na jejímž podkladě bylo usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 12. 2006, sp. zn. 8 To 121/2006, podle § 149 odst. 1 tr. ř. zrušeno.

Vrchní soud v Praze přitom konstatoval, že soud prvního stupně nesprávně rozhodoval podle § 224 odst. 1 tr. řádu; toto ustanovení je však možné použít pouze pro rozhodování soudu v hlavním líčení.

Stížnostní soud ovšem pokládal napadené usnesení za nesprávné i věcně. Předně nelze souhlasit s tím, že by „z vyjádření obhájců obou obžalovaných vyplynulo, že zdravotní stav obou obviněných jim podle jejich názoru neumožňuje účastnit se hlavního líčení...“, jak se to uvádí v odůvodnění napadeného usnesení. Vyjádření obhájců není důkazem a nelze z něho činit žádné závěry o zdravotním stavu obviněných.

Pokud pak jde o znalecké posudky, je třeba konstatovat, že vysoký věk obou obviněných byl soudu znám už v době podání obžaloby a že samotný fakt, že v tomto věku lidé obvykle trpí množstvím různých chorob, je něčím, co by bylo možno označit za notoricky známou skutečnost. Přes tyto skutečnosti došel soud prvního stupně na podkladě „vyjádření obhájců“ po více než sedmi měsících od podání obžaloby k závěru, že je na místě přibrat znalce k posouzení schopnosti obviněných zúčastnit se hlavního líčení. Závěr soudu prvního stupně by mohl založit naprosto nepřijatelnou „nestíhatelnost“ obviněných staršího věku.

Stížnostní soud upozornil i na to, že institut přerušování trestního stíhání je už pojmově institutem „dočasným“, tedy že trestní stíhání neprobíhá po dobu překážky, která není zcela trvalého rázu (a po jejím pominutí je v něm pokračováno). V případě obou obviněných se, podle závěru znalce, žádná změna jejich zdravotního stavu k lepšímu reálně předpokládat nedá; jejich nepříznivý zdravotní stav je tedy trvalého rázu. Pokud by tedy soud prvního stupně dospěl k závěru, že obviněné nelze před soud postavit, měl by řízení spíše zastavit než přerušit.

Dne 8. 1. 2007 požádala předsedkyně senátu Městského soudu v Praze původního znalce o vypracování doplňku znaleckého posudku, ve kterém by se měl vyjádřit, za jakých podmínek je možné hlavní líčení provést, aby se vyloučila, případně omezila možnost ohrožení zdraví obviněných.

Znalec v doplňku znaleckého posudku ohledně obv. T. setrval na svých závěrech z prvotního posudku; uvedl, že jeho zdravotní stav je i nadále nepříznivý a neumožňuje mu zúčastnit se soudního projednávání věci v hlavním líčení, a to jak v současnosti, tak i v budoucnosti; přichází v úvahu pouze teoretická možnost určení podmínek, za kterých by se hlavní líčení mohlo uskutečnit, a totiž:

- preventivní zavedení dočasné nebo trvalé kardiostimulace;
- uskutečnění hlavního líčení za zajištění kardiologem, nejlépe ve zdravotnickém zařízení personálně a technicky náležitě vybaveném, po předchozím řádném kardiologickém vyšetření a přípravě jako před operačním zákrokem v celkové anestezii;
- při hlavním líčení obžalovanému poskytnout úlevy, umožnit mu sedět, vyvarovat se pokud možno stresujícím dotazům a jednání, dělat přestávky na odpočinek, v případě potíží přerušit jednání, umožnit mu dodržování stanovené životosprávy apod., ostatní pak podle aktuálního vývoje a posouzení přítomného lékaře.

Znalec výše uvedeným výčtem teoreticky možných podmínek, na které byl soudem dotázán, nic nezměnil na svém stanovisku, že současný zdravotní stav obviněného T. je nepříznivý a neumožňuje mu zúčastnit se soudního projednávání věci; ani splnění výše uvedených teoretických podmínek pro konání hlavního líčení totiž riziko zhoršení jeho zdravotního stavu – až s fatálním ukončením – nemůže eliminovat.

Městský soud v Praze pak usnesením ze dne 13. 3. 2007, sp. zn. 57 T 1/2006, znovu podle § 231 odst. 1 tr. ř., za použití § 224 odst. 1 tr. ř. a z důvodu podle § 173 odst. 1 písm. b) tr. ř., rozhodl o přerušení trestního stíhání obou obviněných. Opřel se přitom o výše stručně zmíněné závěry doplňku znaleckého posudku.

I proti tomuto usnesení podal státní zástupce stížnost, jež však byla usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 4. 2007, sp. zn. 8 To 32/2007, jako nedůvodná podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta.

V odůvodnění usnesení stížnostní soud uvedl, že doplněním znaleckého posudku bylo jednoznačně zjištěno, že konání hlavního líčení je v případě obou obviněných vyloučeno a že riziko fatálního následku nelze zmírnit, natož plně eliminovat, ani konáním hlavního líčení za přítomnosti lékaře specialisty či konáním hlavního líčení ve zdravotnickém zařízení, apod. Odbornou kvalifikaci znalce má stížnostní soud za dostatečnou proto, že se jedná o specializaci mezioborovou, kdy znalec je schopen komplexního mezioborového pohledu na zdravotní stav obviněných, kteří netrpí pouze problémy kardiovaskulárního systému, ale i jinými zdravotními komplikacemi, které může znalec se specializací m. j. na odvětví „interna“ dostatečně posoudit. Závěry znaleckého posudku jsou přitom jednoznačné a nevyvolávají žádné pochybnosti.

Již zmíněným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 22. 12. 2010 pak bylo podle § 231 odst. 1 tr. ř., za použití § 223 odst. 1 tr. ř. a z důvodu podle § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., zastaveno tr. stíhání obv. M. M., neboť ten zemřel; toto usnesení nabylo právní moci dnem 11. 1. 2011.

K další žádosti soudu pak byl týmž znalcem dne 1. 4. 2012 vypracován nový doplněk znaleckého posudku.

Z jeho obsahu přitom vyplynuly zcela zásadní pochybnosti o věrohodnosti znalcem předtím přijatých závěrů ohledně vyloučení účasti obviněného S. T. u hlavního líčení. Zejména se jedná o část posudku popisující klinické vyšetření tohoto obviněného znalcem dne 30. 3. 2012, při kterém sám obviněný uvedl, že ho asi týden „bolí v kříži, přehnal to s prací na chalupě“; od roku 2009 je uznán způsobilým k řízení motorových vozidel skupiny „B“, vlastní i zbrojní průkaz, jedenkrát ročně si zajde na střelnici. Znalec konstatoval, že obviněný T. je při svlékání, oblékání, zouvání, uléhání na lůžko a zpět zcela soběstačný, je překvapivě velmi čilý.

Tyto pasáže znaleckého posudku ovšem logicky vedou k vážným pochybnostem o správnosti konečného závěru znalce, a totiž že obviněný T. není schopen účasti u hlavního líčení, a to ani se zajištěním speciálních podmínek takové účasti.

Tento závěr se pak plně promítl v odůvodnění touto stížností napadeného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2012, sp. zn. 57 T 1/2006, kterým bylo podle § 231 odst. 1 tr. ř., za použití § 223 odst. 1 tr. ř. a z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř., trestní stíhání obv. S. T. zastaveno; toto usnesení ovšem stížností státního zástupce napadeno nebylo a nabylo tak právní moci v prvním stupni dnem 3. 8. 2012.

V odůvodnění tohoto usnesení Městský soud v Praze – kromě shrnutí výše uvedených závěrů znaleckého posudku a rekapitulace dosavadního průběhu řízení, včetně konstatování, že obv. T. na své osobní účasti při projednávání věci v hlavním líčení trvá – uvedl následující:

„Podle § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. trestní stíhání musí být zastaveno, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. V daném případě se soud rozhodl analogicky postupovat podle tohoto zákonného ustanovení s **odkazem na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod**, která vstoupila pro ČR v platnost dnem 18. 3. 1992, je publikována ve Sbírce zákonů od č. 209/1992 Sb., a která je bezprostředně závazná a má přednost před zákonem (i ústavním zákonem – viz čl. 10 Ústavy ČR). Dle **čl. 6 odst. 1 Úmluvy** má každý právo zejména na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a **v přiměřené lhůtě** projednána

nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, kdy pro posouzení přiměřenosti lhůty je rozhodující časový úsek, kdy osoba byla dotčena na svých právech v důsledku podezření, jež na ni bylo uvaleno, a končí dnem právní moci konečného rozhodnutí ve věci. V daném případě již od okamžiku sdělení obvinění obž. T. uplynulo více než 10 let a nemožnost účasti obžalovaného u hlavního líčení ze zcela objektivních důvodů, nezávislých na jeho vůli, možnost spravedlivého procesu v přiměřené lhůtě zcela vylučuje. Nelze hovořit o spravedlivém procesu (v širším slova smyslu), když se takového procesu obžalovaný nemůže v důsledku svého vážného zdravotního stavu plnohodnotně zúčastnit, dokonce když jej takový proces vážně ohrožuje na životě“.

Trvale nepříznivý zdravotní stav obv. S. T. tedy projednání věci v hlavním líčení za jeho účasti, již mu ale upřít nelze, vylučuje, nemůže tudíž být zaručeno spravedlivé projednání jeho trestní věci v přiměřené lhůtě, a proto je nutno jeho trestní stíhání zastavit.

Pro úplnost je třeba zmínit, že okolnosti bombového útoku ve Štrasburku v roce 1957 byly policejním orgánem Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu prověřovány od konce roku 1999, přičemž ke sdělení obvinění obviněným S. T. a M. M. podle § 160 odst. 1 tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2001, došlo opatřením vyšetřovatele ze dne 19. 12. 2001, č. j. ÚDV-22/Vt-99, jež bylo oběma obviněným doručeno shodně dne 20. 12. 2001.

Pravomocným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2012, sp. zn. 57 T 1/2006, byl ve prospěch obv. S. T. porušen zákon, a to v ustanovení § 231 odst. 1 tr. ř. v souvislosti s ustanoveními § 223 odst. 1 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř.

Podle § 231 odst. 1 tr. ř. soud (*mimo jiné*) zastaví trestní stíhání, vyjde-li mimo hlavní líčení najevo některá z okolností uvedených v § 223 odst. 1 tr. ř.

Podle § 223 odst. 1 tr. ř. soud zastaví trestní stíhání, shledá-li za hlavního líčení, že tu je některá z okolností uvedených v § 11 odst. 1 tr. ř. (*nepřípustnost trestního stíhání*).

Podle § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Podle čl. 6 odst. 1 věty první Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na spravedlivý proces), publikované pod č. 209/1992 Sb., (dále jen „Úmluva“) má každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a

neustranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

Tomuto ustanovení koresponduje i čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, publikované pod č. 2/1993 Sb., podle kterého má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.

Článek 6 Úmluvy žádnou výslovnou sankci za porušení tohoto práva nestanoví, a to ani ve smyslu důvodů pro zastavení trestního stíhání. Nic takového nevyplývá ani z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, nálezů Ústavního soudu ČR a ani ze standardní judikatury Nejvyššího soudu ČR.

Důvodem rozhodnutí Městského soudu v Praze o zastavení trestního stíhání obv. S. T. byla nemožnost soudního projednání věci v přiměřené lhůtě, přičemž v daném případě takovému požadavku (podle názoru soudu) objektivně brání zdravotní stav obviněného; jinak řečeno celková doba řízení (jeho trestního stíhání), nepochybně zásadně ovlivněná zdravotním stavem obviněného.

Z judikatury Ústavního soudu (např. rozhodnutí pod sp. zn. I. ÚS 41/03, IV. ÚS 487/03, II. ÚS 7/03, II. ÚS 2761/01) ovšem vyplývá, že samotná doba řízení, byť by i byla v rozporu s požadavkem čl. 6 Úmluvy, bez dalšího nezakládá důvod pro zastavení trestního stíhání s odvoláním na § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř.

V textu vyhlášené mezinárodní smlouvy, v ustanovení § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř. předpokládané, by totiž musela být nepřípustnost trestního stíhání zakotvena explicitně a nelze ji dovozovat jako možný prostředek nápravy vzniklého pochybení.

Nelze také nezmínit, že Nejvyšší soud ČR v posledních několika rozhodnutích (např. pod sp. zn. 5 Tdo 53/2009 či 8 Tdo 1438/2010) uvedl, že přiměřenost délky řízení je judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) posuzována vždy s ohledem na konkrétní okolnosti toho kterého případu a s přihlédnutím ke kritériím zakotveným v judikatuře Soudu, jimiž jsou složitost případu, chování stěžovatele a postup státních orgánů, popř. též k tomu, co je pro stěžovatele v sázce. Článek 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nestanoví žádnou výslovnou sankci, jíž by stíhal porušení tohoto práva, a to ani v podobě konkrétního pozitivně stanoveného důvodu pro zastavení trestního stíhání.

Judikatuře Soudu v této otázce odpovídá i rozhodovací praxe Ústavního soudu, jenž v řadě rozhodnutí, řešících otázku porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, opakovaně zdůraznil, že samotná skutečnost, že bylo porušeno právo na projednání věci (obecným) soudem bez zbytečných průtahů a v přiměřené lhůtě, nemůže být důvodem pro zrušení napadených rozhodnutí, a že zákon mu v této souvislosti nedává možnost přiznání jiné satisfakce, než vyslovení závěru, že toto právo bylo porušeno. V žádném z případů, v nichž Ústavní soud řešil otázku průtahů v řízení a překročení přiměřené lhůty, nedospěl k závěru o možnosti, či dokonce nutnosti zastavení trestního stíhání. Nejvyšší soud ČR zdůraznil, že je zcela namístě zásadně postupovat v souladu s touto ustálenou rozhodovací praxí Ústavního soudu.

Důvody pro zastavení trestního stíhání pro nepřípustnost jsou v ustanovení § 11 odst. 1 tr. ř. vymezeny taxativně, pozitivně a výslovně. Představují kogentní právní úpravu a je nutno je chápat jako zákonem předpokládaný a přesně stanovený průlom do zásady oficiality a legality, patřící mezi základní zásady trestního řízení. Odkaz na mezinárodní smlouvu, již je Česká republika vázána, obsažený v tomto ustanovení, znamená, že taková mezinárodní smlouva musí stanovit důvod pro zastavení trestního stíhání jednoznačně. Zmíněný článek Úmluvy však žádný výslovný důvod pro zastavení trestního stíhání neobsahuje, a proto by bylo možno jen ve zcela výjimečných až extrémních případech dovést důvod pro zastavení trestního stíhání s odkazem na čl. 6 Úmluvy pouze za použití analogie, která je v trestním právu procesním zásadně přípustná.

O takový „zcela výjimečný a extrémní“ případ se ovšem v dané věci evidentně nejedná. Důvody, pro které věc nebyla od podání obžaloby na počátku roku 2006 do července roku 2012, kdy soud o zastavení trestního stíhání obv. S. T. rozhodl, v hlavním líčení projednána, byly fakticky výlučně na straně tohoto obviněného (*resp. do září roku 2010 také na straně spoluobviněného M. M.*).

Samotný vysoký věk obviněného a z toho plynoucí – byť třeba i závažné – zdravotní problémy přitom důvodem jeho „faktické nestíhatelnosti“ nejsou (což ostatně bylo konstatováno i v již výše zmíněném usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 12. 2006, sp. zn. 8 To 121/2006); jen na okraj lze v obecné rovině vyslovit názor, že o těchto faktorech by spíše bylo lze uvažovat jako o důvodu pro udělení milosti prezidenta republiky.

Ze shora rozvedených důvodů tedy

n a v r h u j i ,

aby Nejvyšší soud České republiky

podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2012, č.j. 57 T 1/2006 - 2027, byl ve prospěch obv. S. T. porušen zákon, a to v ustanovení § 231 odst. 1 tr. ř. v souvislosti s ustanoveními § 223 odst. 1 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. j) tr. ř.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [4 Tz 52/2013](#)